

Hjelper det å trekke i bremsen?

Hartmut Rosa

Akselerasjon og resonans. Artikler om livet i senmoderniteten

Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2024

181 s.

ISBN 9788202788964

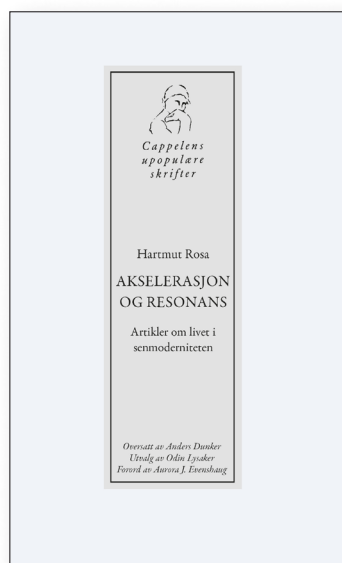
Michael 2024; 21: 269–270

doi: 10.5617/michael.11455

Vi løper fortere og fortere, men avslutter likevel dagen som skyldige subjekter. Det var så mye vi skulle ha gjort, som vi ikke rakk. Aldri har vi hatt så mange tekniske hjelpemidler som kunne gitt oss mer tid, aldri har vi hatt så dårlig tid. I boken *Akselerasjon og resonans* gir den tyske sosiologen Hartmut Rosa (f. 1965) oss begreper til å beskrive og forstå hvordan vi havnet i dette kappløpet.

Det er nok noen som ikke opplever det slik, eller klarer å stå imot tidsjaget, men gjennomgangstonen i vår tid er opplevelsen av å være skviset i tidsklemma. Det senmoderne samfunnet, hevder Rosa, er karakterisert av at både den teknologiske og sosiale endringen skjer raskere enn noensinne. Perioden som kalles senmoderniteten, begynner med den digitale teknologien i 1990-årene. Da fikk vi på kort tid datamaskiner, internett og mobiltelefoner. Farten i endringene økte dramatisk, akselerasjonen nådde et høydepunkt.

Teknologiske og sosiale endringer får også konsekvenser for opplevd tid, livsrytmen forandres. Når teknologiske og sosiale systemer forandres, endres også vi. Et fremtredende trekk er informasjonsteknologiens lovnad om at

det alltid finnes mer informasjon, flere muligheter, mer vi kan gjøre. Men jaget etter mer jager oss også bort fra oss selv og står i veien for å skape gjenklang mellom en selv og ens verden. Den manglende resonansen fører til fremmedgjøring. Når det ikke er tid til å dvele, ikke tid til å skape eksistensiell eller emosjonell kontakt mellom en selv og verden, får mennesket et kaldt, distansert og fremmedgjort forhold til det en gjør.

Hartmut Rosa er en av de sentrale teoretikerne innenfor den såkalte Frankfurterskolen, som også kalles kritisk teori. Perspektivet er at vitenskapens oppgave ikke bare er å beskrive samfunnet, men også å bidra til å endre det. Så hva sier Rosa om mulighetene for å dempe akselerasjonen og gi bedre betingelser for resonans? Jeg har ikke lest mer av Rosa enn de fire artiklene i denne samlingen og kan dermed ikke si om han har interessante forslag i andre deler av forfatterskapet. Men det som fremkommer her, gir ikke grunn til optimisme verken på samfunnets eller samfunnsteoriens vegne. Et sted foreslår han å trekke i bremsen, som fra ett perspektiv fremstår fornuftig – for hva kan man egentlig gjøre? Men det er jo samtidig litt skuffende.

Rosa beskriver oss senmoderne mennesker som ofre for en usynlig totalitær kraft. Det gir assosiasjoner til George Orwells *1984*. Han som forsøkte å stå opp mot kraften der, endte umælende, sløv og gindrikkende på bar. Å følge etter algoritmene på internett kan ved første øyekast virke både spennende og stimulerende, men etter en stund risikerer en verken å føle seg opplyst eller stimulert, bare tom.

Berit Horn Bringedal
berit.bringedal@lefo.no

Berit Horn Bringedal er sosiolog, dr.polit. og arbeider som seniorforsker i Legeforskningsinstituttet.